

BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG

Tsela e e isang kwa pholong

the doj & cd

Department:
Justice and Constitutional Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Bukana e e tšentse tshedimosetso ya lemorago ka ga Bosiamisi jwa Pusetsoaemong. Bukana e e ka diriswa ke batho botlhe go tšaloganya se Bosiamisi jwa Pusetsoaemong e leng sona; dinako tse bo leng maleba ka tsona le mesola ya jona mo tsamaisong ya bosiamisi jwa bosenyi.

LENANELO LA DITENG

1.	MATSENO	5
2.	LEMORAGO LA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG	5
3.	KE ENG BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG?	6
4.	KE ENG PHAROLOGANO FA GARE GA DITSAMAISO TSA TLWAELO LE DITSAMAISO TSA PUSETSOMAEMONG?	6
5.	KE ENG MESOLA LE MELAWANA YA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG?	6
6.	BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG BO DIRISIWA LENG?	9
7.	BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG BO NNA LENG MALEBA?	10
8.	A GO TSAYA KAROLO MO TSAMAISONG/LENANEONG LA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG GO TLHOMAMISA KGOLOLO YA KA BONAKO YA MOTLOLAMOLAO MALEBANA LE PAROLE	11
9.	DIKAO TSA DITSAMAISO LE MANANELO A BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG	11
	9.1. Motsereganyi wa Motswasetlhabelo le Motlolamolao (VOM)	
	9.2 Go tsenya khonferense ya Setlhopha ya Motswasetlhabelo le Motlolamolao (FGC le VOC)	
	9.3 Puisano, Kagiso le Ditlhopha tsa Katlholo	
10.	A TSAMAISO YA KHOMIŠENE YA NNETE LE POELANO KE SEKAO SA TSAMAISO YA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG?	12
11.	KE ENG PHAROLOGANYO FA GARE GA PHIMOLO LE BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG?	13

12.	KE ENG MESOLA YA MOKGWA WA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG?	13
	12.1 Go thibela go tlola molao gape	
	12.2 Go maatlafatsa batswasetlhabelo	
	12.3 Go nna le mesola mo ditlhopheng tsa bosiamisi	
	12.4 Go tsweletsa go nna le seabe ga setšhaba mo tsamaisong ya tharabololo ya kganetsano	
13.	DIK GOLAGANO DOJ & CD Dintlha tsa Kgolagano:	14
	13.1 Kantoro ya Bosetšhaba	
	13.2 Dikantoro tsa Kgaolo	

1. MATSENO

Aforika Borwa, fela jaaka dinaga tse dintsi mo lefatsheng e sa ntse e dirisa tsamaiso ya bosiamisi e mo go yona o bonang kotlhao. Tsamaiso ya go latofadiwa e sa ntse e le ntsi mo dikgotlatshekelong tsa rona mo molatofadiwa a botsolotswang mme go se na kgotsa go na le matshwenyego a mannye malebana le motswasetlhabelo wa bosenyi.

Nako ya temokerasi e tlisitse Khomišene ya Nnete le Poelano (TRC) go mekamekana le ditirwana tsa bosenyi tsa mo nakong e e fetileng ka mokgwa o go neng go na le botsayakarolo jo bontsi le poelano. Mokgwatiriso wa go nna jalo o feleditse ka go tlhagelela gape ga Filosofi ya Bosiamisi jwa Pusetsoaemong e e ka tswang e le ntšhwa mo Molaong wa Maholannere wa kwa Roma fela e ntse e le karolo ya tsamaiso ya bosiamisi e e leng ya Aforika.

2. LEMORAGO LA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG

Mo tsibogelong ya dikgwetlho tse tsamaiso ya bosiamisi jwa bosenyi e lebaganeng natso le go fetolwa ga tsamaiso ya bosiamisi ka nako e le nngwe, Setlhopha sa Thibelo ya Bosenyi ya Bosiamisi le Tshireletso (JCPS) se amogetse mokgwa wa Bosiamisi jwa Pusetsoaemong ka ntlha ya mabaka a a rileng a a akaretsang ntlha ya gore Bosiamisi jwa Pusetsoaemong bo kaelwa ke ditsibogelo tsa senaga le tsa tlwaelo tsa bosenyi, le gore bo raya ditsamaiso tsa mo teng le kwa ntle ga tsamaiso ya bosiamisi jwa bosenyi, go akaretsa “mekgwa e e seng ya puso ya taelo le bosiamisi”.

Go na le go tshwana fa gare ga bosiamisi jwa pusetsoaemong le bosiamisi jaaka bo dirisiwa ke Maaforika ka dikgotlatshekelo tsa baagi le tsa tlwaelo tse le tsona di ithagisang mo mafelong a ditoropo mo diforamong tse di jaaka dikomiti tsa mmila le dikgotlatshekelo tsa batho. Ka nako e le nngwe, molao wa dikgetse le mokgwa o di tsamaisiwang ka ona tse di gatelelang melawana ya go tlotliwa ga seriti le mananeo a a jaaka phaposo (le mororo di kopane ka tsela e e seng ya semmuso mo tsamaisong ya bosiamisi jwa bosenyi), di thotlheleditse letlhomeso la pholisi ya semolao ya tsamaiso ya bosiamisi ka tsela e e siameng.

Tsamaiso ya ga jaana ya kotlhao, ke go re tsamaiso ya go otlhela batho bosenyi jo ba bo dirileng e ka re e na fela le katlego e e lekanyeditsweng, ka jalo go nna le tlhokego ya mokgwa le tsibogo e e farologaneng.

3. KE ENG BOSIAMISI JWA PUSSETSOMAEMONG?

Bosiamisi jwa Pusetsetsomaemong ke mokgwa wa bosiamisi o o ikaelelang go akaretsa batho ba ba maleba mo kganetsanong le ba bangwe ba ba amilweng ke tshenyo (batswasetlhabelo, batlolamolao, balelapa le maloko a baagi) ka go supa mmogo ditshenyo, ditlhokego le ditlamego ka go amogela maikarabelo, go dira pusetso, le go tlhokomela go thibela go tlhagelela gape ga tiragalo le go oketsa poelano.

Bosiamisi jwa Pusetsetsomaemong bo bona bosenyi jaaka tiro e e kgatlhanong le motswasetlhabelo mme bo faposeisa tsepamiso mo go baakanyeng tshenyo e e dirilweng kgatlhanong le motswasetlhabelo le baagi. Bo dumela gore motlolamolao le ena o tlhoka thuso le go batla go supa gore ke ditlhokego dife tsa go fetola go tlola molao gape.

4. KE ENG PHAROLOGANYO FA GARE GA DITSAMAIISO TSA TLWAELO TSA BOSIAMISI LE TSA BOSIAMISI JWA PUSSETSOMAEMONG?

- Mo Ditsamaisong tsa Bosiamisi jwa Bosenyi tsa Tlwaelo le Bosiamisi jwa Baagi, motswasetlhabelo le motlolamolao ba nna jaaka dira, mme ba solofelwa go sa bontshe maikutlo ape fa ditshwetso tsotlhe tse dikgolo di tsewa ke baporofeshele (baatlhodi, babueledi, badirediloago, batlhankedi ba kgopololo jalo le jalo).
- Mo mekgweng ya Bosiamisi jwa Pusetsetsomaemong, motswasetlhabelo le motlolamolao ke karolo ya tsamaiso/lenaneo mme ditshwetso tse dikgolo tse di tsewang di tlhotlhelediwa ke bona.

5. KE ENG MESOLA LE MELAWANA YA BOSIAMISI JWA PUSSETSOMAEMONG?

1. Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsetsomaemong di tshwanetse go obamela molao, melawana ya ditshwanelo tsa botho le ditshwanelo tse

di tlhagisitsweng mo Molaotheong wa Aforika Borwa.

2. Bosiamisi jwa Pusetsoamaemong bo tshwanetse go godisa seriti sa batswasetlhabelo le batlolamolao, le go netefatsa gore ga go na phekeetso kgotsa kgethololo.
3. Batho botlhe ba ba maleba ba tshwanetse go tlamelwa ka tshedimosetso e e feletseng malebana le lebaka la tsamaiso, ditshwanelo tsa bona mo tsamaisong le dipoelo tse di ka nnang teng tsa tsamaiso.
4. Ditsamaiso tsotlhe tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaemong di tshwanetse go akaretsa ipaakanyo e e etsweng tlhoko ya batsayakarolo mo ditsamaisong le mo mananeong, go akaretsa baemedi ba semolao.
5. Batho ba ba maleba ba tshwanetse go tlhaloganya sentle gore ba ka nna ba gogelwa morago mo tsamaisong ka nako nngwe le nngwe.
6. Batho ba ba maleba ba tshwanetse go neelwa selekano se se utlwalang sa nako go akanya ka maikutlo a bona, fa go tshitshingwa tlhopho ya bosiamisi jwa pusetsoamaemong.
7. Go romelwa ga ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaemong go a kgonega ka nako nngwe le nngwe ya tsamaiso ya bosiamisi jwa bosenyi, ka kgatelelo e e rileng mo phaposong ya pele ga tshoko, ipobolo le ditumelano tsa kotlhao, ditsamaiso tsa pele ga katlholo, jaaka karolo ya kotlhao, le karolo ya tsamaiso ya paakanyo, go akaretsa parole.
8. Go tsaya karolo mo ditsamaisong tsa bosiamisi jwa Pusetsoamaemong bo tshwanetse go nna jwa boithaopi mo bathong botlhe ba ba maleba, go akaretsa le motswasetlhabelo.
9. Batho ba ba maleba ga ba tshwanela go gapelediwa go dumelana ka se se rileng.
10. Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaemong di tshwanetse go tlamela batho botlhe ba ba maleba ka ditšhono tse di lekanang tsa go tsaya karolo.
11. Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaemong di tshwanetse go lekalekana le go sa gobebele.
12. Ka kakaretso, ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaemong di tshwanetse go nna khupamarama. Batho ba ba maleba ba ka tsaya

tshwetso e e sedimositsweng, ka maikutlo a batho ba le bantsi, go diragatsa khupamarama.

13. Batswasetlhabelo le batlolamolao ba tshwanetse go letlelelwa go tla le batho ba ba ba tshegetsang mo kopaneng fa e le gore se ga se tshosetse ditshwanelo le pabalesego ya motho yo mongwe yo o maleba.
14. Batswasetlhabelo le batlolamolao ba tshwanetse go letlelelwa go fitlhelela kgakololo ya semolao ka nako nngwe le nngwe ya ditsamaiso.
15. Go tsaya karolo ga bana go tshwanetse ga nna ka mabaka a tshoganyetso ka tumelano ya motsadi/motlhokomedi ga mmogo le go nna teng ga gagwe, kgotsa go nna teng ga mogolo yo mongwe yo o tlhophilweng a na le maikarabelo le taolo fela ya go sireletsa ditshwanelo le dikgatlhegelo tsa ngwana.
16. Fa o dira ka ngwana, go tshwanetse ga tlhokomelwa go netefatsa gore o tlhaloganya tsamaiso le gore a ka tsaya karolo ka tsela e e nonofileng.
17. Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoaemong di tshwanetse go godisa pholo le pusetso.
18. Melawana ya ditumelano tsa Bosiamisi jwa Pusetsoaemong ga e a tshwanela go sa lekane le tshenyo e e bakilweng.
19. Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoaemong di tshwanetse go ikaelela go thibela tlolomolao ya mo isagong.
20. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoaemong a tshwanetse go tsibogela ditshenyo, ditlhokego le ditlamego.
21. Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoaemong di tshwanetse go dira sebaka sa go ikotlhaya, tlhagiso ya ditlhong, go ikopela maitshwarelo, boitshwarelo, kutlwelobotlhoko le tlhomogelo pelo, fela ga di a tshwanela go gapeletsa gore ditsibogo tse di direge.
22. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoaemong a tlhoka go netefatsa gore batlolamolao, ka moo go ka kgonagalang ka teng, ba mo maemong a go fitlhelela dipateletsego tse di tlhodilweng ke tlolomolao.
23. Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoaemong di tshwanetse, ka moo go ka kgonagalang ka teng, go nna maleba mo setsong sa batho ba ba nang le seabe.

24. Batsayakarolo botlhe ba ba nang le maikarabelo a nolofatso ya ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong ba tshwanetse go bo ba katisitswe mo go lekaneng kgotsa ba na le maitemogelo a a lekaneng.
25. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go tlamela motoloki yo o rutegileng, fa go tlhokega.
26. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go akanyediwa ka go rerisana le batswasetlhabelo le batlolamolao.
27. Tlhokego ya pabalesego ya baagi e tshwanetse go tsewa tsia go ya ka ditsamaiso le dipoelo tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong.
28. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go nna le maikaelelo a a tlhapileng a a itsisitsweng sentle.
29. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go tlamela motheo o ka ona go tla lekanyediwang katlego.
30. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go lebelelwa (ka ditsamaiso tse di ikemetseng) le go tlhatlhabiwa (ka patlisiso e e ikemetseng) go godisa tokafatso e e tswelolang.
31. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go nna le dikhoutu tse di phasaladitsweng tsa mokgwatiriso le melawana.
32. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go tlhokomela go netefatsa pabalesego ya batsayakarolo.
33. Mananeo le ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong di tshwanetse go tlhoma le go tsewetsa mekgwa e e nonofileng ya dingongorego.
34. Mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong a tshwanetse go nna le ditsamaiso tse di kwadilweng mo ditokomaneng tsa taolo ya ditshenolo tse di malebana le ditlolamolao tse dingwe.

6. BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG BO NNA LENG MALEBA?

Bosiamisi jwa Pusetsoamaamong bo ka dirisiwa mo dikgatong tse di latelang tsa tsamaiso ya bosiamisi jwa bosenyi:

- **Pele ga Pegelo:** Dikganetsano fa gare ga batho ba ba maleba ba ba

nang le bokgoni jwa go fitlhelela ditsamaiso tsa bosenyi kgotsa tsa baagi di ka rerisanelwa ka ditsamaiso kgotsa mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsumaemong. Se se ka akaretsa tiro ya tshegetso ya motswasetlhabelo e e dirwang pele ga tsenogare e e rulagantsweng.

- **Pele ga tsheko:** Ditsamaiso tsa Bosiamisi kgotsa mananeo a Pusetsumaemong a ka amogelwa morago ga tatofatso e se na go dirwa le pele ga letlha la tsheko. Motšhotšhisi a ka tsaya tshwetso ya go romela kgetse kwa Bosiamising jwa Pusetsumaemong le go amogela tumelano e e fitlheletsweng ka jalo, sekao, a faposa kgetse go tswa mo theetsong ya semolao ya kgotlatshekelo. Fa e le gore ga go na tumelano kgetse e ka busetswa gape kwa kgotlhatshekelong.
- **Pele ga katlholo:** Tsamaiso kgotsa lenaneo la bosiamisi jwa pusetsumaemong e ka akarediwa jaaka karolo ya tsamaiso ya katlholo. Se se ka kaela katlholo e tota e fitlheletsweng, ka dipelo tse di farologaneng jaaka mabaka a katlholo e e buseditsweng morago kgotsa ka taelo ya kutlwelo botlhoko.
- **Morago ga katlholo:** Tsamaiso ya Bosiamisi kgotsa lenaneo la Pusetsumaemong e ka itsisiwe morago ga katlholo e se na go fetisiwa kgotsa jaaka karolo ya lenaneo la tshiamiso la tsosoloso, go kopana gape le ba bangwe kgotsa lenaneo la go gololwa pele ga nako.

7. BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG BO NNA LENG MALEBA?

Bosiamisi jwa Pusetsumaemong gantsi bo bonwa jaaka tsamaiso ya go lebagana le bosenyi jo bo sa reng sepe. Le fa go ntse jalo, go botlhokwa ela tlhoko gore Bosiamisi jwa Pusetsumaemong bo ka dirisiwa jaaka tsamaiso le mo dikgetseng tse di tsenyeletsang borukutlhi kgotsa go se ikanyege. Se se botlhokwa ke nako e Bosiamisi jwa Pusetsumaemong bo itsisiweng ka yona.

Kgetse nngwe le nngwe e tla akanngwa ka kelotlhoko mme go tla tsewa tshwetso e e maleba gore a tsamaiso kgotsa lenaneo la Bosiamisi jwa Pusetsumaemong e tshwanetse go itsisiwe pele ga tatofatso, pele ga tsheko, ka nako ya tsheko pele ga katlholo kgotsa morago ga katlholo. Batsayakarolo le bona ba tla tshwanela go tsaya tshwetso ya gore ditsamaiso

kgotsa mananeo a bosiamisi jwa pusetsoaemong ke dife. Ditlolomolao tse di sa reng sepe di ka faposiwa kwa ntle ga tsheko mme ditlolomolao tse di tsenyeletsang maemo a borukutlhi di ka tshwanela go tsenyeletsa tsamaiso ya Bosiamisi jwa Pusetsoaemong fela pele ga katlholo kgotsa morago ga katlholo.

8. A GO TSAYA KAROLO MO TSAMAIKONG/ LENANEO LA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG DI TLHOTLHOMISA GORE MOTLOLAMOLAO O TLA BONA KGOLOLO YA PELE GA NAKO MALEBANA LE PAROLE?

Le fa go tsaya karolo mo tsamaisong kgotsa lenaneo la Bosiamisi jwa Pusetsoaemong go ka tsewa tsia fa go tlhotlhomisiwa parole ya motlolamolao, se ga se lona fela lebaka le le tsewang tsia ke Boto ya Parole. Boto ya Parole e sa ntse e kaelwa ke melawana e mengwe e e maleba le parole. Go tsaya karolo mo ditsamaisong kgotsa mananeo a Bosiamisi jwa Pusetsoaemong ke lebaka le le lengwe la a le mantsi le le tsewang tsia ke Boto ya Parole mme kgetse nngwe le nngwe e tsewa ka dintlha tsa yona.

9. DIKAO TSA DITSAMAIKISO LE MANANEO A BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG

9.1 Go tsereganya Motswasetlhabelo le Motlolamolao (VOM)

Motswasetlhabelo le motlolamolao ba ka nna ba fiwa tšhono mo maemong a a babalesegileng le go rulaganyediwa go buisana ka ga bosenyi jo bo dirilweng kgatlhanong le motswasetlhabelo ka thuso ya motsereganyi yo o rutegileng. Motswasetlhabelo o tsaya karolo mo tsamaisong ka boithaopi go tswa kwa tshimologong go fitlha kwa bokhutlong jwa VOM. Motsereganyi o nolofatsa fela puisano e e rotloetsang motlolamolao go ithuta ka ga sephetho sa bosenyi le go nna le maikarabelo a tshenyo e e tlhodilweng ke tlolomolao. Tsamaiso e letla gore motswasetlhabelo le motlolamolao go nna le tšhono ya go tlhabolola leano le le buang ka tshenyo.

9.2 Go tshwara Khonferense ya Balelapa le Motswasetlhabelo le Motlolamolao (FGC le VOC)

Tsamaiso e e kopanya motswasetlhabelo, motlolamolao, le balelapa, ditsala le batshegetsi ba bagolo ba bone ka bobedi mo go tseyeng tshwetso ya

gore ba buisane jang ka ga ditlamorago tsa bosenyi. Se se ikaelela go neela motswasetlhabelo tšhono ya go nna le seabe ka tlhamalalo mo go tsibogeleng bosenyi, go oketsa temogo ya motlolamolao ya sepheto sa maitsholo a gagwe le go tlamela tšhono ya tsaya maikarabelo a ona. Tsamaiso ya tshegetso ya motlolamolao e na le seabe sa go go dira diphetogo le go bopa maitsholo a motlolamolao mo isagong. Lereo Go tshwara Khonferense ya Setlhophha sa Balelapa gantsi e diriswa malebana le batlolamolao ba e leng bana.

9.3 Puisano, Kagiso le Ditlhophha tsa Katlholo

Tseno ke Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetso maemong tse di akanyeditsweng go tlhabolola tumelano fa gare ga batsayakarolo ba ba akaretsang batswasetlhabelo, batshegetsi ba motswasetlhabelo, maloko a baagi, batlolamolao, batshegetsi ba ga motlolamolao, batlhankedi ba boatlhodi/baatlhodi, batšhotšhisi, mmueledi wa motlolamolao, mapodisa le badiri ba kgotlhatshekelo ka poelo e e maleba e e buang ka matshwenyego a batho botlhe ba ba maleba. Ditsamaiso tse di godisa pholo ya batho botlhe ba ba amegang, e neela motlolamolao tšhono ya go dira dipaakanyo. Di neela batswasetlhabelo, batlolamolao le balelapa le baagi tšhono ya go bua le maikarabelo a a tlhakanetseng a go batla ditharabololo tse di agang, di lebagane le dibako tse di iphitlhileng tsa maitsholo a bosenyi, le go aga mowa wa baagi mo meetlong e e tlhakanetsweng ya baagi.

10. A TSAMAIISO YA KHOMIŠENE YA NNETE LE POELANO KE SEKAO SA TSAMAIISO YA BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG?

Tsamaiso ya Nnete le Poelano e e nnileng teng morago ga 1994 ke mokgwa wa Bosiamisi jwa Pusetso maemong ka gonne e ne e batla go godisa kamogelo le maikarabelo mo karolong ya batlolamolao, go amogela ditshenyoo tse di itemogetsweng ke batswasetlhabelo, balelapa ba motswasetlhabelo le baagi ka maikaelelo a go fodisa le go busetsa mo maemong botlhe ba ba amegileng.

11. KE ENG PHAROLOGANYO FA GARE GA PHIMOLO LE BOSIAMISI JWA PUSETSOMAEMONG?

Bosiamisi jwa Pusetsoemaemong ke tsamaiso e e farologaneng le phimolo. Go phimolwa ga direkoto tsa bosenyi ke go tloswa ga direkoto tsa bosenyi mo tsamaisong ya rekoto ya bosenyi. Ditsamaiso tsa bolaodi le botsamaisi jwa phimolo di farologane le ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa Pusetsoemaemong. Mo Lefapheng la Bosiamisi le Tlhabololo ya Molaotheo go na le kantoro e e kwa thoko e e nang le maikarabelo a phimolo ya direkoto tsa bosenyi.

12. KE ENG MESOLA YA MOKGWA WA PUSETSOMAEMONG MO BOSIAMISING?

- **Go thibela go tlola molao gape**

Patlisiso e kaya gore batlolamolao ba ba itemogetseng ditsenogare tsa Bosiamisi jwa Pusetsoemaemong ba na le kgonagalo e e kwa tlase thata ya go tlola molao gape go na le batlolamolao ba ba tshwanang le bona ba ba itemogelang ditsenogare tsa tlwaelo.

- **Go maatlafatsa batswasetlhabelo**

Ditsamaiso tsa Bosiamisi jwa pusetsoemaemong di ka nolofatsa phitlhelelo ya bosiamisi go batswasetlhabelo le go ba tlamela ka maitemogelo a a ba maatlafatsang. Ga bo tseye nako e telele e bile bo tlhwatlhwatlase. Bo na le kgonagalo e e kwa godimo thata ya pusetso, phimolakeledi le go neela batswasetlhabelo tšhono ya go tlhagisa se se mo mafatlheng.

- **Go tswela mosola ditlhopha tsa bosiamisi jwa bosenyi**

Bo thusa go fokotsa tshalelo morago ya dikgetse le go thibela ditshenyegelo tse di seng botlhokwa le tiego mo tsamaisong ya bosiamisi jwa bosenyi. Go tloa ga batho mo dikgolegolong le ditshenyegelo tsa moduela-lekgetho di ka tswelala go fokodiwa.

- **Go tswelatsa go nna le seabe ga setšhaba mo tsamaisong ya tharabololo ya kganetsano**

Go akaretsa le go tsaya karolo ga baagi mo ditsamaisong tsa Bosiamisi jwa Pusetsoemaemong go maatlafatsa le go oketsa temokerasi ya rona.

13. DIKGOLAGANO

Dintlha tsa Kgolaganyo tsa DOJ &CD:

Kantoro ya Bosetšhaba	
Mme C Kok Mogala: (012) 315 1259 Imeile: ckok@justice.gov.za	Mmueledi J.V Mbamali Mogala: (012) 315 1458 Imeile: VMbamali@justice.gov.za
Dikantoro tsa Kgaolo (Bakaedi ba Ditirelo tsa Semolao)	
KwaZulu-Natal Mme P Moodley Mogala: (031) 301 5303 Imeile: pmoodley@justice.gov.za	Mpumalanga Rre P Mthimunye Mogala: (013) 753 9333 Imeile: PMthimunye@justice.gov.za
Foreisetata Rre D.B Ramolibe Mogala: (051) 407 1800 Imeile: dramolibe@justice.gov.za	Kapa Botlhaba Mme D.E Mongoato Mogala: (043) 702 7108 Imeile: dmngoato@justice.gov.za
Gauteng Rre S Ramasodi Mogala: (011) 223 7681 Imeile: SRamasodi@justice.gov.za	Limpopo Rre M Sebetso Mogala: (015) 297 5562 Imeile: msebetso@justice.gov.za
Kapa Bophirima Mme D Kassan Mogala: (021) 462 5470 Imeile: DKassan@justice.gov.za	Kapa Bokone Mmueledi D Plaatjies Mogala: (053) 839 0052 Imeile: dplaatjies@justice.gov.za
Bokone Bophirima Mme R Tladi Mogala: (018) 389 8305 Imeile: rtladi@justice.gov.za	

Department of Justice and Constitutional Development
Chief Directorate: Promotion of the Rights of Vulnerable Groups
Tel: (012) 315 1458/357 8509
Fax: (012) 315 1851
www.justice.gov.za
2011